OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 74. ZESDE JAARGANG. 1858

PRIJS VAN INTEEKENING.
Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . ƒ 7.50
" " " " Java. . . . . " 9.—
" " " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " " Nederland. . . . . " 13.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 16 SEPTEMBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

HET MONOPOLIE DER NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ.

I.

De laatstelijk uit Nederland ontvangene tijdingen behelsden onder anderen het berigt, dat de door het Bestuur der Nederlandsche Handelmaatschappij ontworpene leening ter vermeerdering van het kapitaal van dat ligchaam, door de meerderheid der aandeelhouders is goedgekeurd geworden.

Niet algemeen was echter de bijval die aan dien maatregel ten deele viel en onderscheidene stemmen deden zich hooren, welke onbewimpeld dien maatregel afschilderden als heilloos voor den algemeenen handel.

Zij beroepen zich daartoe op het zoo gevreesde monopolie der Maatschappij.

Hoe moeten wij dat woord verstaan? Ligt zulks in den eigen handel der Maatschappij? Ziedaar twee vragen, welke wij belangrijk genoeg achten om hier kortelijk te beantwoorden.

Herinneren wij ons daartoe vooraf den aard en het doel der instelling zelve.

Beknopt en duidelijk vinden wij die omschreven in de volgende zinsneden, gevloeid uit eene pen, welke meermalen met zaakkennis en bezadigdheid de Indische aangelegenheden behandeld heeft.

Voor hen, die met den aard en het doel der instelling in 1824 van de Handelmaatschappij slechts oppervlakkig bekend zijn, kan het niet ongevallig zijn te vernemen, dat het oorspronkelijk denkbeeld in het brein van den schranderen MUNTINGHE is ontsproten, vóór dat de sluiting van het welbekende Tractaat van Handel en Scheepvaart in 1824 ter sprake was gebragt. De ongunstige rigting, welke onze handel omstreeks dien tijd had genomen, waardoor de meeste op Indië handelende huizen met verlies hadden geliквideerd, had tot het trotsch ontwerp geleid, bestemd als het was, om aan eene concurrentie het hoofd te bieden, die door de verbetering en uitbreiding der fabriekmatige nijverheid in Engeland was te weeg gebragt. Hierdoor toch hadden de Engelschen het vermogen verkregen, om, bij winsten op uit- en tehuisreize, voor de producten in Indië hoogere prijzen te besteden, en daartegen hunne fabrijkaten niet slechts met voordeel in den Indischen archipel maar tevens tot prijzen af te zetten, waarvoor wij, bij de kwijning onzer tommalige nijverheid en scheepvaart, niet konden aanvoeren. Om onzen handel uit het diep verval op te beuren, moesten krachtige middelen worden uitgedacht, ten einde aan de sluimerende nijverheid kracht en leven bij te zetten. Het daartoe beraamd ontwerp behelsde eene negotiatie van 12 millioen, die echter bij de gretigheid der deelneming op 17 millioen gulden werd gebragt, waarvan Koning WILLEM I de renten, à 4½ ten honderd, persoonlijk waarborgde, die dan ook bij de aanvankelijke verliezen, door de Maatschappij geleden, getrouwelijk zijn voldaan. In handen der burgermaatschappij, werd de corporatie onder de bescherming der Regering gesteld en de benoeming van het bestuur aan den Koning opgedragen; terwijl te Batavia een factorij werd opgerigt, waarvan President en leden door het hoofdbestuur der Maatschappij werden benoemd.

De eerste zorgen werden aan de uitbreiding onzer koopvaardijvloot gewijd, om verschillende voortbrengselen der nu ontluikende nijverheid, vooral wollen en katoenen goederen, naar Indië te voeren en van daar de producten over te brengen, waarvan aan de Maatschappij de consignatie werd toegekend. Behalve de hieraan verbondene voordeelen, werd ook aan dat ligchaam opgedragen het overbrengen van troepen en van gouvernementsgoederen, voor de Indische dienst bestemd. In de premiën, welke voor den bouw van schepen aan de Nederlandsche reederijen werden uitgeloofd, vonden onze kooplieden ruime vergoeding voor de monopolie, welke het gouvernement in het algemeen belang voor zich behield. Welke de uitkomsten zijn geweest van de door de Regering gevolgde beginselen, wordt nog heden ten dage op alle bijzondere scheepstimmerwerven in het vaderland bewezen, waar aan duizenden handen werk en brood wordt verschaft. En in weêrwil der sedert eenige jaren verminderde scheepsvrachten zelfs, ontwaren wij in onze vaart op onderscheidene vreemde landen eene bedrijvigheid, die tot bewijs kan strekken, dat wij bij magte zijn, den wedstrijd in deze met het buitenland vol te houden.

In de over Java vrij algemeen gelezen wordende *Landmail editie der Nieuwe Rotterdamsche Courant* komen onderscheidene vertoogen voor, onderanderen over den nadeeligen invloed van het monopolie der Handelmaatschappij op den zoogenaamden particulieren handel.

Die vertoogen vinden wij wederlegd in eene der op Java minder algemeen gelezen wordende dagbladen, en daar wij die wederleggingen evenzeer der algemeene aandacht waardig achten om de zaak van een onpartijdig standpunt te beschouwen, laten wij dezelven hieronder volgen:

Het is een zonderling verschijnsel, dat zoo lang de Nederlandsche Handelmaatschappij weinig of geen eigen handel dreef, zulks haar steeds als eene grieve is verweten. Stond er niet uitdrukkelijk in hare statuten, dat het doel der maatschappij de bevordering is van handel, scheepvaart, scheepsbouw, visscherij, landbouw, fabrijken en trafijken in Nederland, en deszelfs Overzeesche bezittingen, en zulks door, met in acht neming van hare eigene belangen, de bestaande en voor Nederland voordeelige handelsbetrekkingen uit te breiden, door nieuwe wegen voor den Nederlandschen handel te openen en door al zulke ondernemingen, welke het vertier der voortbrengselen van de Nederlandsche nijverheid kunnen ver-

---

DE BISKAYERS.

EEN TAFEREEL UIT DEN SPAANSCHEN BURGEROORLOG.

(*Vervolg.*)

De bevelvoerende officier van het detachement gebood den gids voor te komen, waarop een haveloos gekleed persoon, die de Arragonische kleeding droeg, te voorschijn trad.

„Morgen vroeg," sprak de officier, „moeten wij bij Generaal Mina zijn. Zijt gij goed bekend met den weg?"— „Heb ik u tot hiertoe niet trouw gediend?" — „Neen."— „En meent gij dan, dat een Biskayer u tot gidszou willen strekken? Daartoe ken ik de Biskayers te goed." — „Wanneer gij u goed gedraagt, zult gij beloond worden met goud — met een kogel, zoo gij ons op het dwaalspoor brengt of ons zoekt te misleiden." — „Het zou mij wel voegen, wanneer ik u en mijzelven in handen der Carlisten stelde, na de verwoesting van Lecarroz!" — „Nu, daar zoudt gij welkom zijn," antwoordde de officier, lagchende. Zich vervolgens tot zijne ondergeschikten wendende, vervolgde hij: „Wij blijven hier nog maar een poosje. Wanneer onze paarden uitgeproest zijn, gaan wij verder."

De ruiters schaarden zich thans rondom den gids, en deden hem allerlei vragen aangaande den priester Merino, omtrent wien allerlei zonderlinge geruchten in omloop waren. Zoo verhaalde men van hem dat hij gemeenzaam met den Satan verkeerde, dat hij de beeren door bovennatuurlijke middelen kon verdelgen, dat hij zich onzigtbaar kon maken, dat hij onkwetsbaar was, enz. Daarna werd er over Zumala-Carreguy en Don Carlos gehandeld. Van dezen laatsten verhaalde men, dat hij een verdelgingsoorlog voerde tegen de katten, alsof deze arme dieren ketters of liberalen waren. Eindelijk zagen de mannen naar geschikte slaapplaatsen rond, en wierpen zich op het hooi neder. Hoe weinig vermoeden hadden zij toen, dat daar ook Carlisten verscholen waren! Maar de duisternis verhinderde hen verkenningen te doen. Spoedig was alles stil. Men hoorde niets anders dan het gesnork der slapenden, den afgemeten tred der schildwacht, en nu en dan eens eene beweging onder de paarden. Vol van angstige bekommering wachtte Don Romnald het aanbreken van den dag af. Eindelijk brak de eerste lichtstraal door; de vogels begonnen te piepen. De hoofdman gaf bevel tot den aftogt.

„Houdt moed!" fluisterde de Carlist den zijnen toe; „zij trekken af!" — „Aha!" riep de gids, „de schuur van Yturbide, de Carlist, heeft ons, ten spijt des eigenaars, eene schuilplaats verleend." — „En dit," riep een der soldaten, terwijl hij eenige brandende stukken hout in het hooi wierp, „dit is om Sennor Yturbide voor zijne gastvrijheid te bedanken."

Eensklaps verspreidde de vlam zich door de geheele schuur. Op sommige plaatsen echter, waar het hooi vochtig was, gingen dikke rookzuilen op.

„Wij zijn verloren!" riepen de verschrikte vrouwen. — „Nog niet, zoo zij aanstonds vertrekken," zeide Romnald. Maar de Christino's vertrokken zoo spoedig niet. Zij wilden hunne oogen nog eerst een tijd lang vergasten aan het werk der vernieling, hun zoo ten volle waardig. Eenige ruiters woelden het hooi met hunne zwaarden om.

„Mijn kind stikt!" riep de verschrikte moeder, terwijl zij met haar zoontje in den arm opsprong. Van alle kanten waren de ongelukkige Carlisten door de vlammen omgeven. De kleine Melchior, wiens voeten verschroeid waren, begon angstig te schreijen. Thans baanden de ongelukkigen zich een weg door de vlammen, en stonden weldra in het midden der Christino's, die hen terstond omsingelden.

„Wie zijt gij? Van waar komt gij?" was de algemeene vraag. — „Wij zijn Biskayers," sprak Romnald, „die, door den storm overvallen, in deze schuur schuilden. De vrouwen verontrustten zich bij uwe aannadering, en verkozen zich schuil te houden." Daar de Carlist niet in uniform was, scheen de bevelvoerende officier geneigd, om hem en zijn weerloos gezelschap in vrede en ongedeerd te laten heengaan. Reeds had hij bevel tot den aftogt gegeven, toen de gids, met een blik vol van boosaardige vreugde, uitriep:

„Hoeveel geld is er gezet op het hoofd van Don Romnald, den bevelhebber der Carlisten?" — „Honderd realen," antwoordde de verraste officier. — „Betaal ze mij dan uit!" riep de Arragoniër zegevierend. „Ik stel u Romnald, den bevelhebber der troepen van Eratson, zijne vrouw, Donna Francisca de Riebeyra, en hun zoontje, den jongen Melchior in handen. Zij behooren tot de partij van Zumala-Carreguy, en zijn dus vijanden van Koningin Isabella en van de Spaansche staatsregeling."

Nu werden de beschuldigde personen gekneveld. Carmela echter, die men voor eene dienstbode aanzag, liet men ongemoeid vertrekken. Bij het heengaan fluisterde Carmela Francisca in het oor: „Vertrouw op Salvador." Meer kon zij niet zeggen, want terstond vertrok men met de rampzalige gevangenen. Het arme meisje staarde hen met betraande oogen en biddende na. Toen zij een weinig bedaard was, snelde zij huiswaarts, ten einde den Carlisten van het gebeurde kennis te geven. Thans peinsde zij steeds op middelen om Salvador te kunnen spreken.

Het huis van Friarte, de broeder des alcaldes van Lecarroz, was de vergaderplaats van alle voorname Biskayers en van de hoofden der Carlisten partij uit de naburige stad Fontarabië. De droevige tijding, door Carmela overgebragt, vervulde aller harten met treurigheid. Daar

meerderen en bevorderen, en welke naar het oordeel der directie minder onder het bereik van particulieren vallen? En ziet welk eene vreemde tegenstrijdigheid; thans nu de Handelmaatschappij die weg toont te willen bewandelen, nu zij pogingen doet, om, met in acht neming van hare eigene belangen, de bestaande en voor Nederland voordeelige handelsbetrekkingen uit te breiden, door nieuwe wegen voor den Nederlandschen handel te openen, verheffen zich daartegen niet minder stemmen, die niets dan verderf en ondergang van dien eigen handel voorspellen!

Maar aangenomen, dat die bestrijders vroeger te goeder trouw hebben gedwaald en nu voor het eerst den rand zien van den afgrond waaraan zij staan, wordt het de vraag: of hier inderdaad reden is voor zoo veel bekommering en of waarlijk het voorstel der directie zoo heilloos is voor den handel in het algemeen, en voor de aandeelhouders in het bijzonder?

Wat het eerste aangaat, namelijk de krenking der algemeene handelsbelangen, wijzen de tegenstanders voornamelijk op het zoogenaamde monopolie van de Nederlandsche Handelmaatschappij. Het is, zegt men, geen gering te schatten gevaar, dat een ligchaam met het enorme kapitaal hetwelk de maatschappij bezit, zich al zeer spoedig het feitelijk monopolie op de markt zal verschaffen en den particulieren handel geheel ontmoedigen en nederdrukken. Maar wie ziet in, dat dit bezwaar, als het bestond, meer tegen de maatschappij zelve, dan tegen deze leening gerigt is, en als zoodanig meer op zijne plaats zou geweest zijn, toen over de voortzetting der maatschappij voor een nieuw tijdvak van 25 jaren werd beraadslaagd? Maar thans, nu zulks met algemeene stemmen uitgemaakt is, nu dus de maatschappij bestaat, nu men onder de handelingen dier maatschappij het handeldrijven uitdrukkelijk heeft opgenoemd in hare statuten, nu kan men zich op het bekende „*qui veut la fin veut les moyens*" beroepen.

Wanneer de maatschappij inderdaad niets anders is dan een voor den algemeenen handel gevaarlijk ligchaam, schaf haar dan af, of wijzig hare statuten; maar nu zij bestaat met statuten, die haar doel omschrijven, laat haar dan toe om overeenkomstig die statuten te werken en haar doel te bereiken.

Maar dat doel is ver van zoo gevaarlijk te zijn als men het afschildert. Monopolie is een klinkend woord, maar de zaak bestaat daar niet, waar het, zoo als hier, uitsluitend den eigen handel der maatschappij geldt. Daarbij staat zij volmaakt gelijk met ieder anderen handelaar, daar heeft zij met dezelfde be- [illegible]
zij dezelfde middelen en beoogt hetzelfde doel als ieder ander bijzonder koopman. En waarom zou zij daarbij anderen hinderen? Is niet de wereld voor allen ruim genoeg? Is er niet overvloed, eene bijna onbepaalde hoeveelheid van koffij, van suiker, van katoen, enz., en waarom zou de handel der maatschappij in die artikelen belemmerend voor de bijzondere personen werken?

Vooral is die beschuldiging van monopolie zonderling in den mond van hen, die in denzelfden adem trachten te betoogen, dat groote handelsligchamen geen handel op den duur kunnen drijven, die dat geschiedkundig en met voorbeelden trachten aan te toonen, en eene scherpe tegenstelling maken tusschen de snelheid van opvatting, vastberadenheid in het besluiten en kracht in de uitvoering van den particulieren handelaar, die onmogelijk bestaan kunnen bij de directie van eene anonyme maatschappij, welke voor zij zich beweegt, zich mo beraden (gelukkig zij die dat doen!), daardoor trg en laat werkt en dikwerf het gunstige tijdstip lasverloren gaan. Het komt ons voor, dat van een mopolie in zulke handen weinig kwaad te duchten is. En wat het geschiedkundige betoog aangaat, het zal wel altijd de algemeene regel blijven van alle ondermaansche zaken, dat alles zijn tijd heeft van opkomst, van bloei en van ondergang; maatschappijen even als individuen leven onder die wet, of, waar is het handelshuis van een of twee eeuwen herwaarts, dat nog bloeit of bestaat? waar is de man, hoe voortreffelijk en nuttig ook zijn werkkring geweest zij, die niet afneemt en sterft?

Maar waar het op aankomt is niet, of die *nu* verdwenen zijn, maar of de tijdgenoot en het algemeen, *destijds* van hunne bemoeijingen de vruchten hebben geplukt.

De stelling dus, dat een groot ligchaam geen handel kan drijven en dat die handel schadelijk zou zijn voor het algemeen, daargelaten, dat zij geen argument is tegen deze geldleening, maar tegen de maatschappij zelve, is dus ver van bewezen. Bij dat groote ligchaam zijn de onkosten naar evenredigheid zeker minder drukkende.

De groote veilingen lokken de koopers, en, blijkens de ondervinding worden dardoor de beste prijzen bedongen. En wat de speciale kennis aangaat van ieder handelsartikel, de directie staat hierin volkomen gelijk met andere groote handelshuizen, die veelsoortige zaken doen, en welke zich bij elk artikel door deskundigen doen voorlichten.

De tegenstanders van den maatregel scheppen er behagen in, om het te doen voorkomen, alsof de maatschappij, nu eenmaal besloten hebbende om eigen handel te gaan drijven, alles wil monopoliseren en tot zich trekken. De circulaire van 21 Junij jl. draagt daarvan geenszins de sporen. Daarbij wordt wel het oog van de deelhebbers gevestigd: 1°. op onze O. I. bezittingen en de schatten, die zich aldaar nog bevinden, maar geenszins wordt het voornemen te kennen gegeven, om zich van al die schatten meester te maken en niets aan anderen over te laten; 2°. op den katoenhandel, maar daarvan wordt alleen gezegd, dat men wil trachten de veilingen nog vollediger te assorteren, ten einde zij nog meer de aandacht van het buitenland trekken en tevens tot oprigting van nieuwe spinnerijen hier te lande aanmoedigen, en 3°. slechts als proeven van eigen handel gewezen op de aanvoeren van wol, van Ceylon koffij [illegible] ondernemingen
anderen beletten zouden om hetzelfde, ja nog meer te doen, heeft de ondervinding reeds nu doen zien, dat juist, bij voorbeeld het houden van eenige katoenveilingen in het jaar den particulieren handelaar, die geene geheele ladingen wil of kan aanvoeren, noopt zich met kleine partijen daarbij aan te sluiten en zoodoende de markt in Nederland te helpen vestigen. En is het niet belagchelijk te hooren roepen, dat de maatschappij door monopoliegeest gedreven, den katoenhandelaars het brood uit den mond neemt, als men bedenkt, dat er evenmin als van huiden of wol in Nederland eene markt van katoen bestaat, en dat tot dusver hier te lande door de maatschappij bijna evenveel katoen jaarlijks is verkocht als te Liverpool in éene week? Hetzelfde geldt van de Ceylon koffij, de huiden en de wol; het doet aan niemand nadeel en behoort slechts te worden beschouwd als eene kleine *proeve*, die anderen al of niet kunnen navolgen, maar waaraan het denkbeeld van monopolie ten eenenmale vreemd is. (*Redactie.*)

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT,

van den 11den *September* 1858 N°. 73.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien, van den 21sten Julij 1858, A, no. 16, is aan den Oost-Indischen ambtenaar met verlof in Nederland, B. C. Nolthenius, laatstelijk eerste kommies bij de direktie der producten en civiele magazijnen verleend eene verlenging van verlof, voor den tijd van één jaar.

Civiel Departement.

ONTHEVEN:

Eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de sekretaris der residentie Wester-afdeeling van Borneo C. Boers.

MAGTIGING VERLEEND:

Tot de uitreiking aan den gepensioneerden officier van gezondheid der tweede klasse J. Wolff, eener akte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelkundige praktijk te Buitenzorg.

IN ACTIVITEIT HERSTELD:

De van verlof uit Nederland teruggekeerde opzigter der eerste klasse bij 's lands burgerlijke openbare werken L. L. A. du Bois; met bepaling, dat hij werkzaam zal zijn in de residentie Soerabaya, en zich zal vestigen ter hoofdplaats aldaar.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures in de residentie Rembang F. W. Sijthoff.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

In de maand September op Zondag den 19den.
„ „ „ October „ Maandag den 4den en Woensdag den 20sten.
„ „ „ November „ Woensdag den 3den en Vrijdag den 19den.
„ „ „ December „ Zaturdag den 4den en Maandag den 20sten.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Couranten* van den 4den en 8sten September, N°. 71 en 72, worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door het collegie van boedelmeesteren te Batavia, van wijlen den Chinees Jap Oe.

Door het collegie van boedelmeesteren te Batavia, van wijlen den Chinees Tan Piet.

Door den gepens. kapt. J. Pieplenbosch te Sumanap, van wijlen mevrouw de weduwe A. C. Pieters geb. Phefferkorn.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Vrijdag den 17den September.

In de pakhuizen van de heeren Adam & Co.

Op Zaturdag den 18den September.

Voor het militaire kleeding magazijn in de stad, en daarna voor de woning van de weduwe Flissinger in de Boomstraat.

Op Maandag den 20sten September.

Voor de toko van de heeren L. G. van Lakerveld & Co te Kalimaas.

---

men. Don Romnald en zijne familie zoo gaarne verlossen wilde, werd er terstond eene vergadering belegd en beraadslaagd over de middelen, welke men daartoe in het werk zou moeten stellen: zou men hen door list, door geweld of door uitwisseling bevrijden?

Zoo hoog stonden Romnalds verdiensten bij zijne partij aangeschreven, dat geene opoffering hun te groot scheen om hem te verlossen. Onder anderen stelde men een aanslag voor op Fontarabië. In deze stad, toen door de Christino's bezet, was de aanhang van Don Carlos nog sterk. Door dezen, hoopte men, zou het hun gemakkelijk gemaakt worden, om deze veste te bedwingen. Hierdoor zouden zij dan ook, naar hunne meening, vele officieren der Koningin gevangen krijgen, waartegen zij hunnen geliefden aanvoerder konden inwisselen. Na beraadslaging werd dit plan goedgekeurd, en men besloot met deszelfs uitvoering niet te dralen. Te zelfder tijd zond Carmela eenen bode uit, om Salvador op te sporen. De bende, waartoe hij behoorde, had ongelukkig den vorigen dag haar kamp verlaten, en was naar Fontarabië opgetrokken. Op dit berigt besloot zij de bespringers dier stad in de achterhoede te volgen, in de hoop, dat de omstandigheden haar in staat zouden stellen, om den officier der Chapelgories te spreken.

De Carlisten slaagden gelukkig in de overrompeling van Font-arabië. Met onweêrstaanbaar geweld vielen zij aan. Schitterender daad dan de herneming van genoemde stad, door Engelschen en Christino's verdedigd, werd er gedurende den geheelen krijg niet verrigt. Friarte en zijn geslacht, vroeger door de Christino's uit het fort geslagen, volgden de veroveraars in de achterhoede. Honderden inwoners, landlieden en bergbewoners drongen de kerk binnen, ten einde den Allerhoogste een *Te Deum* aan te heffen. Met een kloppend hart en vol van bekommering zocht Carmela overal naar Salvador. Op eens wordt hare aandacht bepaald bij eenen troep soldaten, die met slaande trommels, en begeleid door eenen hoop gemeen volk, zich aan het einde der straat vertoonde.

„Doodt de Christino's! Doodt hen!" schreeuwde het gemeen. — „Het zijn krijgsgevangenen," merkte de oude alcalde aan, „aan wie men het doodvonnis gaat voltrekken."

Carmela wendde de oogen van dit akelig schouwspel af, en stortte een gebed uit voor de ongelukkigen.

Op eens treft het geluid eener welbekende stem hare ooren. „Carmela," hoorde zij roepen, „uw vloek heeft mij getroffen!" — „Salvador! Salvador!" gilde het verbijsterde meisje, en wilde naar hem toesnellen. Maar haar oom weerhield haar. „Salvador Elyssade, de verrader, heeft zijn lot verdiend," zeide hij. — „Gij kunt hem niet redden, mijn kind!" voegde haar grootvader er bij. — „Maar *gij* kunt hem redden," zeide het opgewonden meisje. „Gij kunt ook Don Romnald, door hem redden, wanneer gij dien tegen hem inwisselt." — „Elyssade tegen Don Romnald?" zeide Friarte, op den toon der verachting. — „Hij staat even hoog aangeschreven bij zijne partij, als Don Romnald bij de onze. Ach grootvader, ach oom, zoo gij mij liefhebt en mijn hart niet wilt verbrijzelen, laat mij dan gaan!"

De alcalde en zijn broeder waren onverbiddelijk.

„Laat mij toch gaan!" riep het worstelende meisje. „Gunt mij ten minste, dat ik hem nabij zij in zijne laatste oogenblikken, en zijne oogen sluite!" — „Gij zijt waanzinnig, Carmela! Gij zoudt ons onteeren in het oog van al onze bekenden," zeide Friarte, die zijne kleindochter, daar de stoot reeds voorbij was, eenigzins losliet.

Terstond rukte het meisje zich geheel los, en snelde met ongeloofelijken spoed naar het bolwerk. De roffelende trommels deden haar hare schreden nog meer verhaasten. Zij hoorde eene menigte snaphaanschoten te gelijk. De gevangenen zijn talrijk, dacht zij, en vervolgde haren weg. Ten tweede, ten derde male hoort zij hetzelfde snaphaanvuur. Hare beenen dreigden onder haar te bezwijken. Daar wordt ten vierde, ten vijfde male gevuurd; en toen zij, uitgeput van vermoeijenis en zielsangst, het bolwerk bereikte en haar oog over de slagtoffers liet weiden, ontdekte zij in de vierde rij der doodgeschotenen den luitenant der Chapelgories, die daar thans bebloed en ontzield nederlag. Geheel verbijsterd en buiten zichzelve, wierp het arme kind zich op het lijk, legde hare hand op het hart van hare beminde, en kuste zijne verstijvende lippen. Polsslag en ademhaling waren verdwenen. Zij scheurde den uniformrok open, en zocht naar eenig reliqui, of ten minste een kruisje, waardoor zij zich overtuigen kon, dat hij in het geloof zijner vaderen gestorven was. Helaas! zij vond niets van dit alles. „Mijn God!" riep zij, „wees gij hem genadig! Thans staat hij voor uwen regterstoel. Bij u, Heere! zijn geene Carlisten, noch Christino's. O, wees hem genadig!"

Daarop doopte zij haren rozenkrans in zijn bloed, stond op, en vlugtte uit Font-arabië. Sedert doolde zij door gansch Spanje rond, overal de gewijde plaatsen bezoekende, waar zij dan voor de ziel van haren Salvador bad.

Middelerwijl verbeidde Don Romnald, de Carlist, binnen de muren der gevangenis van Vittoria, een dergelijk lot. Donna Francisca zat naast haren echtvriend op het leger van stroo in de gevangeniscel. De kleine Melchior speelde aan hunne voeten. Maar toen hij opziende zag, hoe bleek en naar zijne moeder er uitzag, hield hij op met spelen, en zeide: „Mama! wanneer zullen wij toch deze akelige plaats verlaten, en waarom zijt gij en papa zoo

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER* C. M. A. Roelofs, *Walrave.*
Soerabaya, 16 *September* 1858. (927)

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, W. C. Schaegen, geb. *de Koste.*
Soerabaya, 18 *September* 1858.
Eenige en algemeene kennisgave. (910)

Bevallen van eenen *ZOON*, M. E. Von Oven, geb. *van Teijlingen.*
Pasoeroean, 8 *September* 1858. (902)

PUBLIEKE VENDUTIE

Op den 17den September 1858.

Van 59 TONNEN KLAPPER-OLIE, 950 BALISCHE KLAPPERS, 5 TONNEN SALAK, en 140 STUKS BALISCHE KOEHUIDEN, behoorende tot den failliten boedel van den Chinees Oei Whaij Tien, opgeslagen in het pakhuis van de heeren Adam & Co aan de *Kaliemaas*, alwaar de verkoop zal plaats hebben. (906)

VENDUTIE

Op Zaturdag den 18den September 1858.

Voor het afdeelings militair Kleeding-Magazijn, van BUITEN MODEL GERAAKTE OFFICIERS en DIVERSE ANDERE GOEDEREN.

De Onder-Intendant der 2de klasse in de 3de militaire Afdeeling op Java.
(861) Hk. VEMER.

VENDUTIE.

Op Zaturdag den 18den September a. s.

Na afloop der gouvernements veiling in het kleeding magazijn.

BIJ

DE WEDUWE FLISSINGER

in de Boomstraat.

Van MEUBELAIR, BLOEMEN in POTTEN, ens.

Goederen kunnen daags te voren worden bijgebragt.
(914) MARTENS & CO.

VENDUTIE.

Op de vendutie van *Zaturdag den 18den dezer*, ten huize van Mevrouw de Weduwe Flissinger, zullen als nog door de ondergeteekenden verkocht worden: BLIKKEN DOZEN met OUWELS, POLIJSTPOEDER, STELLEN PLETEN LEPELS en VORKEN, OPGEMAAKTE KINDERMUTSJES, STELLEN TAFELMESSEN met ivoren heften, SLAOLIE, BORDUURWOL in dozen. STELLEN EETSERVIEZEN voor 12 personen. PUIKE ZOETEMELKSCHE KAAS, 44 kisten ROODE WIJN, KATOENEN PARAPLUIEN, AMERIKAANSCHE KLOKKEN, met en zonder wekker, loopende acht dagen.

En hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt.
(926) MARTENS & CO.

VENDUTIE.

Op de vendutie van *den 21sten September a. s.*, bij D. D. van Boeckholtz, zal nog voor rekening van belanghebbende worden verkocht; een oud afgekeurd MARSZEIL, één DITO KLUIVER, en een gebroken MARSZEIL RAA, afkomstig van het Fregatschip **ZAANSTROOM**, kapt. Schaap, zijnde dezelven te bezigtigen bij de Heeren J. Lloyd & Co, aan de *Kaliemaas.*

Verders 50 VAATJES SAUCIJS en ROLPENS.
En supra fijn Fransch POSTPAPIER. (901)

VENDUTIE.

Op de vendutie van *den 21sten September a. s.* bij D. D. van Boeckholtz, zal worden verkocht de schoener *KIAT LIE*, groot 41 Lasten, zooals dezelve alhier ter reede ligt, zijnde dezelve gekoperd en klaar om zee te kiezen.

Verders diverse COMMISSIE GOEDEREN.
(898)

VENDUTIE.

Op Zaturdag den 25sten September 1858.

Zal te *Grissee* publiek worden verkocht, behoorende tot den failliten boedel van den alhier wonenden Arabier Sech Oemar bin Osman Bahasoean, behoorende $372\frac{1}{2}/552$ aandeel in het gekoperd barkschip **ATIAT RACHMAN**, groot 238 lasten, met TUIG en INVENTARIS, zoo als het thans op de reede van *Grissee* is liggende.

Het vorenstaande aandeel is verbonden bij den Heer B. J. van Eck te *Soerabaya* voor *f* 40,000.

Grissee, *De Agenten der Soerabayasche*
20 *Augustus* 1858. *boedelkamer van Grissee,*
(834) D. W. VAN HUTTEN.
W. TAWARIS.

VENDUTIE.

Op eenen nader te bepalen dag zal door D. D. van Boeckholtz, worden verkocht:
EEN ZEER NET BEWERKTE AMÉRICAINE.
EEN LIGTE TENTWAGEN.
Een span goed gedresseerde en hard loopende BATTAKSCHE WAGEN PAARDEN.
Een span MACCASSAARSCHE WAGEN PAARDEN.
Een span MOOIJE ZWARTE PAARDEN.
Een bijzonder goed gedresseerd PREANGER RIJPAARD (Merrie) hoog 4 voet, 7 duimen.
ENGELSCHE TUIGEN en ZADELS, en
Een partij GESLOOPT en AFGEKEURD PLAATIJZER. (922)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP BATAVIA.

Kapt. A. G. Bosch,

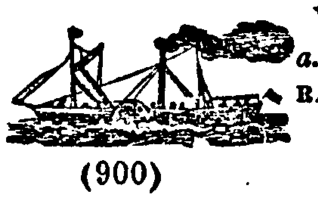

Vertrekt op *Vrijdag den 17den a. s.*, naar Batavia via Samarang. Adres bij
De Agenten,
(900) B. KOPERSMIT & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

TER BIJLADING NAAR AMSTERDAM.

wordt ruimte aangeboden in het Nederlandsche schip *ATLAS*, Kapt. B. Bakker. Voor informatie adres
De Agenten,
(924) P. KERVEL & CO.

VRACHT EN PASSAGE

NAAR

SAMARANG EN PEKALONGAN

Wordt aangeboden per het voor den overvoer uitmuntend ingerigt Nederlandsch schip
SCHOON VERBOND,
Kapt. R. D. Schaap, binnen weinige dagen te vertrekken, te bevragen bij
De Agenten,
Soerabaya, SCHIMMELPENNINCK & CO.
14 *September* 1858. (918)

TER BEVRACHTING

Wordt aangeboden naar eenige Havens, het A. I. Engelsche schip **AGAMEMNON** groot 973 tons, Kapitein Thompson.
Informatien bij *De Agenten*,
(895) McMILLAN MARTEN & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden met het snelzeilend en tot den overvoer van passagiers bijzonder doelmatig ingerigt Nederl. barkschip
LUCONIA,
Kapt. C. J. D. Hulshoff.

Deze bodem, voerende eenen geëxamineerden scheepsdoctor, is zoo voor familiën als enkele personen bijzonder aan te bevelen.

Het vertrek zal tegen het einde dezer maand via Batavia plaats hebben.

Nadere informatiën bij den gezagvoerder in het *Marine Hotel* en
De Agenten,
(925) J. F. VAN LEEUWEN & CO.

SOERABAYASCH PRAAUWENVEER.

Algemeene vergadering van deelhebbers, *op Vrijdag den 17den dezer*, ten 2 ure namiddag, in het locaal der Handelsvereeniging, ter benoeming van eenen Directeur, in de plaats van den Heer R. W. Besier.

Soerabaya, 7 *September* 1858.

J. J. BLANCKENHAGEN.} *Commissarissen.*
(890) P. BROEKMAN, Lz.}

---

treurig?" — „Bid God voor uwen vader, mijn beste jongen! Hij zal zijne vijanden in de andere wereld straffen; gij moet hem in deze wereld wreken." — „Dat zal ik," antwoordde de knaap, „als ik grooter ben." En terwijl hij van wraak, zoo vroegtijdig in zijne borst aangeweekt, sprak, straalde al het bloeddorstige van het Biskaysch karakter uit zijne oogen. — En hoe kon het anders zijn, bij de lessen, welke hij dagelijks ontving? Zoo werd het zaad van tweedragt van geslacht tot geslacht voortgeplant, om Biskaye nog jaren lang ten verderve te strekken.

Op eenigen afstand van de gevangenis hoorde men thans het geroffel eener trommel. Francisca, die de hoop op redding voor haren man nog niet had opgegeven, riep hem, op het hooren der trommel toe: „Merino!" — Romnald schudde het hoofd, en antwoordde droevig: „Het is waarschijnlijker, dat deze roffel den krijgsraad bijeenroept." — „Salvador zal misschien aangekomen zijn!" — „Laat de ijdele hoop toch varen, mijn geliefde!" sprak Don Romnald „Niet Merino, niet Salvador, maar onze moordenaars staan voor de deur. O, Francisca! konde ik u in dit uur van beproeving iets van mijnen moed mededeelen!" — „Ik kan niet voor u sterven, Romnald! maar de slag, die u treft, zal mijn hart verbrijzelen."

Romnald wees haar op zijnen zoon. „Mijn uiterste wil en wensch, lieve Francisca," sprak hij, „is, dat gij voortaan alleen voor ons kind zult leven. Gij moet hem als een ijverig en trouw Biskayer en Carlist opvoeden, opdat hij, getrouw aan zijnen vorst, zijn land en deszelfs wetten, en aan het geloof zijner vaderen, zijn geslacht tot eere strekke."

Donna Francisca, bleek als een marmeren beeld en eventoo bewegingloos, had naauwelijks tijd om te antwoorden, toen op eens de deur van de cel, waarin zij zich bevonden, geopend werd. Met deftigheid rees Romnald op, om den binnentredende te woord te staan. „Toon toch geene zwakheid in bijzijn van onze vijanden, lieve Francisca!" zeide hij tot zijne vrouw.

Een officier der Christino's trad de cel binnen. Hij hield een papier in de hand. Dit behelsde het vonnis van den krijgsraad. Hij las het den Biskayer voor. Don Romnald werd daarin beschuldigd van de wapenen te hebben gevoerd tegen de genadige Koningin Isabella II, en alzoo, verraad gepleegd hebbende omtrent zijn vaderland, zou hij met den kogel gestraft worden. Nadat het vonnis gelezen was, verhief Romnald, met fierheid het hoofd, en zeide: „Noemt men mij een landverrader, omdat ik mijn koning, mijn vaderland en mijn geweten getrouw ben gebleven?" Zich vervolgens tot den officier wendende, voegde hij er bij: „Moge de Hemel Don Carlos en de vrijheid der Biskayers in zijne hoede nemen!"

Toen de officier vertrokken was, viel Francisca bewusteloos in de armen van haren echtgenoot. Nog eens werd de deur geopend, en de abt van het Franciskaner klooster trad de cel binnen. „Vrede zij dit gezin, en vertroosting en sterkte van den Hemel!" sprak hij. Daarop naderde hij Romnald, reikte hem vriendelijk de hand en vervolgde: „Ik ben gekomen om u de heilige sacramenten der kerk toe te dienen, als aan een getrouw aanhanger van Don Carlos en de goede zaak van Spanje!"

Romnald schudde de naar hem uitgestokene hand, legde zijne vrouw met teederheid op het strooleger, en begaf zich met den kloosterling naar het ander einde der cel. Hier knielde hij voor den eerwaardigen pater neder. Langen tijd bleven beiden in gesprek. Er werd onder hen niet alleen over gewetenszaken gehandeld, maar ook over de verzorging van echtgenoote en kind, wie hij in het toezigt des priesters aanbeval.

Toen de biesteling opstond, zag men het hem aan, hoe gelaten hij in zijn lot was. Zijne vrouw was inmiddels bijgekomen en teruggekeerd tot de bewustheid van het bittere van haar noodlot. Romnald zette zich naast haar neder, vatte haar bij de hand, en zeide:

„Lieve Francisca! op dit plegtige oogenblik wil ik u nogmaals de verzekering geven van de liefde, welke ik steeds voor u gekoesterd heb. Ben ik ooit onvriendelijk of gestreng geweest jegens u, o, vergeef het mij dan, mijne Francisca!"

Francisca stond van hare zitplaats op, wierp zich aan zijne voeten, en gaf hem, met tranen in de oogen, de verzekering, dat zij hem niets te vergeven had, maar dat hij steeds de vreugde van haar leven geweest was. De Carlist rigtte haar op, sloot haar in zijne armen en zegende haar. Daarop rigtte hij zich tot zijnen zoon, zag dien weemoedig aan, en zeide tot hem: „Melchior! ik ga tot God. Eer en bemin uwe moeder, wees haar altijd gehoorzaam, en bid, dat wij elkander eenmaal in een hemel vol zaligheid mogen wederzien!" Na het knaapje aan zijn hart gedrukt en gekust te hebben, zeide hij tot den kloosterling: „*Dit is de dood, en dit vaarwel is zijne bitterheid.*"

Nu roffelde de trommel aan de deur, — de cel werd geopend. „Ik ben gereed!" riep Romnald.

Nog eens omhelsde hij zijne bewustelooze vrouw, nog eens kuste hij zijn eenig kind; — het was zijn laatst vaarwel.

Redactie.

J. C. BERGMANS,

Vroedmeesteresse, is verhuisd, en woont thans in de *Societeit Straat*, naast den WelEd. Heer VAN RAALTEN.

15 *September* 1858. (915)

INSTITUUT VOOR JONGEHEEREN.

OP DEN HUIZE JAVA.

TE VOORST, bij ZUTPHEN

IN NEDERLAND.

De ondergeteekende, aan het hoofd dezer inrigting staande, heeft de eer zijn bij voortduring in bloei toenemend Instituut, aan belanghebbende ouders en voogden, bij vernieuwing te bevelen.

Hij durft dit met nog te meer vertrouwen doen, daar bij de nu onlangs gehoudene Examens, zijne drie leerlingen uit Neerlands Indie, welke dit jaar voor de Akademiën te Delft en Breda bestemd waren, ten volle aan de verwachting hebben voldaan, en alle drie geplaatst zijn; en mogt hij hiermede de eerste bewijzen voor de deugdelijkheid zijner betrekkelijk nog jeugdige inrigting leveren, het zal niet meerder zijn streven zijn, om bij voortduring alle pogingen in het werk te stellen, aan de verwachting van ouders en voogden te voldoen.

De jonge lieden worden door hem niet alleen voor genoemde Akademiën en Z. M. Marine, maar ook voor den Handelstand en administrative betrekkingen opgeleid, waarom het onderwijs zich ook bepaalt tot de vier moderne talen en al die wetenschappen (breeder in het prospectus omschreven), welke tot de opleiding van genoemde standen in de maatschappij, en eene gesoigneerde opvoeding worden vereischt. — Het jaargeld is bepaald op *f* 540 voor elken leerling, welke kunnen betaald worden, telkens in eens bij vooruitbetaling van een jaar, of wel bij maandelijksche delegatien van *f* 45. — waarvoor procuratie op hem moet worden verleden.

Buiten de overtogt naar Nederland en de reiskosten van af de plaats van arrivement tot *Voorst*, wordt niets meer betaald dan de genoemde som van *f* 540 per jaar, waarvoor de leerlingen genieten, behalve het onderwijs in al de genoemde talen en wetenschappen, kost, inwoning, ouderlijke zorgen, verpleging, onderwijs in het teekenen, de muziek, het dansen en de gymnastie, kleeding, kerkgeld en geneeskundige behandeling (uitgezonderd bij langdurige ziekte); ook boeken en schoolbehoeften zijn daaronder begrepen.

Nadere informatien en prospectussen zijn op franco aanvrage te bekomen bij de heeren J. F. DEIBERT, te Soerabaya, W. DE JONG te Samarang, J. F. WILLEMSEN te Tagal, Ds. VAN TROOSTENBURG DE BRUYN en M. H. BEEKVELD te Rembang, G. A. VAN DER GEUGTEN te Indramayoe, W. VAN BARNEVELD te Banjoemaas en A. FERZENAAR te Padang

HUIZE JAVA, TE VOORST. C. WIEGERS.

Julij 1858. (907) *Instituteur.*

LET WEL!

Wordt TE KOOP aangeboden eene **OBLIGATIE** groot *f* **11,000.** rentende ¾ procent 's maands, ten laste van den Wel-Edelgestrengen Heer JACOB JANSEN, arakstoker en aannemer van bouw- en aardewerken en wagenverhuurder ter dezer stede, en ten behoeve van

(903) A. C. GUNSCH.

De eventueele kooper der, door den welbekenden stadgenoot A. C. GUNSCH, hierboven te koop aangeboden wordende OBLIGATIE, groot *f* 11,000, kan over het bedrag, op de voorwaarden in die obligatie uitgedrukt, beschikken, bij

SOERABAYA, J. JANSEN.

13 *September* 1858. (913)

De ondergeteekende warschuwt een iegelijk geen crediet op haren naam te geven, dan op schriftelijke aanvraag van haren zoon B. C. J. HEIJMAN.

(912) WED. HEIJMAN *geb. Rothe*

TE HUUR.

Een HUIS met STALLING en BIJGEBOUWEN, gelegen in de stad. Informatie bij

J. P. NOLL.

(908) *Grissesche weg.*

LOTERIJ-HANDEL.

SOERABAYA.

236STE NEDERLANDSCHE STAATS-LOTERIJ.

Van onderstaande Serie nummers, waarvan geheele loten of onderdeelen daarvan, van hunnen firma-naam voorzien, in Indie zijn geplaatst, worden de daarop te vallen prijzen of premien ten hunnen kantore beschikbaar gesteld onder eene korting van 5 procent Commissie-loon.

Na de aankomst van elke mail zullen de daarop gevallen *prijzen*, *premien* of *nieten* uit de officieele trekking-lijsten worden overgenomen en achter de nummers worden ingevuld.

Tot zoo lang achter het nummer in de kolom der *prijzen*, *premien* of *nieten* niets zal zijn ingevuld, is de uitslag daarvan nog niet bekend, gerekend naar de aankomst der landmail alhier.

Van deze loten zijn nog enkelen verkrijgbaar tegen de onderstaande prijzen:

Een heel lot. . . . . *f* 100.—
Een half lot. . . . . „ 50.—
Een vijfde lot. . . . . „ 20.—
Een tiende lot. . . . . „ 10.—

VIJF geheele loten te gelijk nemende, krijgt men een half lot als premie.

9 *September* 1858. (904) **E. FUHRI & CO.**

NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.
1501			3950			4364	1	*f* 20.—	9062			9101			9164		
1502			3951			4444			9063			9102			9165		
1503			3952			5176			9064	1	*f* 20.—	9103			9166		
1504	1	*f* 20.—	3953			5177			9065			9104			9167		
1505			3954	1	*f* 20.—	5178			9066			9105			9168	1	*f* 20.—
1506			3955			5179			9067			9106			9169		
1507			3956			5180			9068			9107			9170		
1508			3957			5676			9069			9108			9171		
1509			3958			5677			9070			9109			9172		
1510			3959			5678			9071			9110			9173		
1511			3960			5679			9072			9111			9174		
1512			3961			5680			9073			9112			9175		
1513			3962			5681			9074			9113			9176		
1514			3963			5682			9075			9114			9177		
1515			3964			5683			9076			9115			9178	1	*f* 20.—
1516			3965			5684			9077			9116	1	*f* 20.—	9179		
1417			3966			5685			9078			9117			9180		
1518			3967			5686			9079			9118			9181		
1419			3968			5687			9080			9119			9182		
1520			3969			5688			9081			9120			9183		
1521			3970			5689			9082			9121			9184		
1522			3971			5690			9083			9122			9185	1	*f* 20.—
1523			3972			5691			9084			9123			9186		
1524			3973			5786			9085			9124			9187		
1525			3974			5787			9086			9125			9188		
3936			3975			5788			9087			9133			9189		
3937			4142			5789			9088			9151			9190		
3938			4144			5790			9089			9152			9191		
3939	1	*f* 20.—	4157			5791			9090			9153			9192		
3940			4158			5792			9091			9154			9194		
3941			4161			5793			9092			9155			9195		
3942			4165			5794			9093			9156			9196		
3943			4175			5795			9094			9157			9197		
3944			4179			5796			9095			9158			9198		
3945			4181			5797			9096			9159	1	*f* 20.—	9199		
3946			4290			5798			9097			9160			9200		
3947			4291			5799			9098			9161					
3948			4336			5800			9099			9262					
3949			4358			9061			9100			9163					

Loten, in eene der vier eerste klassen uitkomende, kunnen, onder bijpassing van het meerder geldswaardig bedrag, zooals dit hiernevens wordt aangegeven, voor zoo verre de voorraad dit toelaat, tegen een nieuw nummer worden ingewisseld.

KLASSE.	LAAGSTE PRIJS NA AFTREK VAN 10% VOOR DEN LANDE.	RESTITUTIE.	SUPPLETIE.
Eerste	*f* 18. —	*f* 55.—	*f* 27.—
Tweede	„ 27.—	„ 43.—	„ 30.—
Derde	„ 40.50	„ 29.—	„ 30.50
Vierde	„ 58 50	„ 13.—	„ 28.50

Bij gelegenheid van vertrek naar Europa

ALGEHEELE UITVERKOOP

tegen verminderde prijzen, à contant

BIJ

J. T. RINGDON.

als:

Twee RIJTUIGEN (*vis à vis*) met patent Engelsche assen en veren, een BENDIJ met idem, drie uitmuntende SCHEEPS-CHRONOMETERS, een gouden CHRONOMETER, Echt Engelsche JAGTGEWEREN, SCHEERMESSEN, SCHAREN, KOPEREN BLADEN voor *Centrefuges*, KWIK, WATERPASSEN, VIJLEN, BIJTELS, SCHROEFBOUTEN van ¾, ½ en ⅜ duim, POTLOOD, koperen en ijzeren SCHARNIEREN, HOLLOWAIJ'S PILLEN EN ZALF, GOUDEN HOROLOGIE KETTINGEN, GOUDEN POTLOODHOUDERS, drie *Trotmans* ANKERS van 12 tot 1600 pond, 45 vadem 1¼ duim KETTING, 120 vadem ⅝ duim KETTING en meer andere TOKOGOEDEREN. (919)

WORDT TE KOOP GEVRAAGD:

EEN BENDY CATTEE met een PAARD. Aanbiedingen kunnen gedaan worden ten kantore van dit blad. (920)

DIRECT PER HET SCHIP LIBRA

ONTVANGEN:

PUIKE ZWARE HAMMEN.
OVERHEERLIJKE LEIDSCHE en ZOETEMELKSCHE KAAS.
ROODE BESSEN GENEVER.
WITTE BRANDEWIJN. } van *Wijnand Fockinck.*
LIKEUREN en MAAGBITTER
VERSCH SELTZERWATER.
OVERHEERLIJKE (ÉTIQUET) BOTER.

(923) **KARTHAUS & MELCHERS.**

PAS ONTVANGEN,

NIERSTEINER,
MARCOBRUNNER KABINET.
SELTZERWATER op halve kruiken.
Puik en goedkoop, bij

(909) **L. W. VAN DER ZWAAN & CO.**

PAS ONTVANGEN

DÉGÈRES PAUILLAC.
ST. ESTÈPHE (Puike Hollandsche wijn).
PUIKE HAMMEN en
GROENTEN in potten.

(916) Bij **GEBR. VAN DELDEN.**

ECHTE BRISTOL-ZEEP,

PAS ONTVANGEN bij

(917) GEBRS. VAN DELDEN.

BETT'S PATENT PORTABLE GLOBE.

(866) E. FUHRI & CO.

CHAMPAGNE VEUVE CLICQUOT op. ½ fl.
BAOURWIJN, in kisten van 96 halve flesschen } *Cantemerle en Chateau Lachenoy.*
aangebragt met de **JESSORE**, direct van Frankrijk.
(921) Bij **GEBR. VAN DELDEN.**

HOLLANDSCHE

ZWARTE SCHRIJF-INKT.

Van uitmuntende kwaliteit; verkrijgbaar bij

(911) GEBR. GIMBERG.

PAS ONTVANGEN

GROENE ZEEP IN VAATJES.

(905) Bij GEBR. VAN DELDEN.

LINIEER-FABRIEK.

De ondergeteekenden hebben eene LINIEER-MACHINE uit Nederland gekregen en alhier opgerigt, waardoor zij in staat gesteld zijn alle soorten van linieerwerk te doen verrigten, zoo als voor: *rekening-courant*, *verkooprekeningen, gewone rekeningen, kwitantien, taatwerk*, enz.

(761) **E. FUHRI & CO.**

SOERABAYA, den 16den September 1858.

TELEGRAFISCH BERIGT.

De op gisteren te Batavia gehoudene veiling van Gouvernements suiker is zeer coulant afgeloopen, zijnde de ter verkoop aangebodene 40,000 picols opgeruimd tot prijzen, loopende van *f* 17 tot *f* 17⅞ per picol voor No. 16.

De suikers liggende alhier bedongen dooréén *f* 17. 70, die te Samarang liggende *f* 17.80.

— Men deelt ons mede van Bezoekie, dat op den 10den dezer de van Bezoekie naar Sumanap bestemde schoener *Carolina*, gezagvoerder Sa Ahmad, op het rif der dessa Kapang nabij Panaroekan is gestrand, tengevolge van het breken der ankerketting, bij eene hevige oostenwind, zijnde de opvarenden en de lading gered, en door het bestuur de noodige hulp verleend tot redding van vaartuig en scheepsinventaris.

Den 9den dezer verliet Z. M. stoomschip *Prinses Amelia*, kapitein-luitenant ter zee G. D. S. Clarkson, de reede van Batavia, met bestemming naar Samarang, om, naar men verneemt, van daar af te halen en naar Sumatra's Westkust over te voeren den Generaal-Majoor A. Meis, benoemd civiel en militair Gouverneur ter kuste aldaar, en tevens van Padang naar Batavia over te brengen, den benoemden Luitenant-Generaal en Commandant van het Indisch leger, Z. E. J. van Swieten.

— Naar wij vernemen, waren de Commandant en officieren der Bataviasche Schutterij, namens Z. E. den Gouverneur-Generaal, uitgenoodigd geworden, aan de, op den 4den dezer, ter gelegenheid van de meerderjarig verklaring van Z. K. H. den prins van Oranje, gehoudene parade, in grooten uniform, deel te nemen, doch moet die uitnoodiging door den Commandant der schutterij, eerst eenige uren na den afloop der parade, ontvangen zijn.

— Men schrijft ons van Buitenzorg, dd. 10 September: Herhaaldelijk is, bij wijze van advertentie, door de nieuwsbladen medegedeeld, dat, omstreeks medio Augustus ll., van het landhuis Kedong Badak, in de afdeeling Buitenzorg, een ijzerschimmel was gestolen, en dat aan den vinder van paard en dief eene premie werd uitgeloofd van Honderd Gulden.

Al dadelijk heeft de Buitenzorgsche politie alle middelen in het werk gesteld, om dezen brutalen diefstal op het spoor te komen; hetgeen echter, vooral met het oog op de voortreffelijkheid van het gestolen paard, meer moeite in had, dan men oppervlakkig wel denken zou. Immers, gestolen in den nacht van een slecht bewaakten stal, kon de rappe viervoet de grenzen der afdeeling Buitenzorg reeds weinige uren later overschreden hebben, terwijl de politie eerst den volgenden morgen van het voorgevallene kennis kreeg.

Daarbij bestond de vrees, dat het wereldkundig maken en het uitloven eener aanzienlijke premie, in dit geval, de pogingen der politie zou tegenwerken; want de voorbeelden zijn niet zeldzaam, dat de dief, al te zeer in het naauw gebragt, geen andere uitkomst ziet dan in de vernietiging van het gestolen voorwerp, en hier zou de ijzerschimmel, in ieder geval, eene (waarschijnlijk overheerlijke) dingding hebben kunnen opleveren.

Gelukkig heeft die vrees zich niet bevestigd, en is de Buitenzorgsche politie er in mogen slagen, het paard op te sporen en te achterhalen in de Wester-afdeeling van Batavia, waarna de uitgezonden spionnen hiervan kennis hebben gegeven aan het bestuur van Tangerang, door welks welwillende tusschenkomst dat paard, met den persoon in wiens bezit het gevonden is, naar Buitenzorg werd opgezonden. (*Java-Bode.*)

Ten vervolge van het voorkomende in ons nummer van den 25sten Augustus jl., kan worden medegedeeld, dat volgens bij het gouvernement ontvangene berigten, de militaire expeditie, bestemd naar Djambi, werkelijk op den 19den Augustus van Muntok derwaarts is vertrokken.

SUMATRA'S WESTKUST (Padang). — Volgens berigten van de maand Augustus is in den nacht van den 21sten Julij op de hoogte van Plangeij, zuidelijke afdeeling van Padang, verongelukt de schoener *Tello*, gevoerd door Si Raso.

De opvarenden, 19 mannen en 5 vrouwen, zijn op drie na gered.

De lading, hoofdzakelijk bestaande uit rijst, olie en indigo is geheel weg.

In de residentie Padangsche bovenlanden was de rijstoogst bijna afgeloopen; dezelve leverde over het algemeen gunstige uitkomsten op. De prijs was op sommige plaatsen van *f* 5: — tot *f* 2:60 den pikol gedaald.

In de residentie Tapanolie was de handel levendig geweest.

Te Singkel werden elf vaartuigen onder Atjehnesche vlag in- en uitgeklaard, die voor eene waarde van *f* 38.203:— hebben ingevoerd, waaronder voor *f* 14.980:— aan peper.

De uitvoer naar de Atjehnesche havens bedroeg *f* 13.867:—.

De binnenlandsche handel met de districten Singapollang en Silindong nam in den laatsten tijd toe. De handelaren ondervonden niet alleen veiligheid maar zelfs voorkomendheid en medewerking van de eerste hoofden.

Van het district Silindong hebben zeven der voornaamste hoofden te Sibogha den eed van getrouwheid afgelegd.

PALEMBANG. — De berigten, loopende tot en met 28 Augustus behelzen het volgende:

Den 14den Augustus zijn de troepen, onder kommando van kapitein Hormann op marsch gegaan naar de Rawas.

Aldaar heerscht eene gewenschte rust; de bevolking beijvert zich om de wegen in orde te brengen.

Eenige van Djambi in de Rawas teruggekeerde personen bragten het berigt over, dat de pangeran Poespo van Tiga-Doesson (Djambisch-grondgebied) van de hoofdplaats Djambie was teruggekeerd, werwaarts hij met al zijne onderhoofden door den sulthan was opgeroepen.

Te Tiega-doesson werden aanstalten gemaakt voor groote volksfeesten.

(*Jav. Court.*)

— Wij vernemen, dat de resident van Souracarta, de generaal-majoor titulair Buschkens, pensioen heeft gevraagd, en zich te Tegal Goudo, een buitenverblijf van ~~Z. H.~~ den keizer van Solo, met der woon gaat vestigen. Men is met de verfraaijing van dat verblijf druk bezig.

— De stoomboot *Palembang*, kapt. Rooseboom, heeft hare jongste reis van Sourabaya naar Samarang, in den korten tijd van 20 uren, en van Samarang naar hier in 26 uren gemaakt. (*Bat. Handelsblad.*)

CHINA.

Wanneer men de handelingen der Shunkum nagaat, dan moet het vreemd voorkomen dat zij hunne bedreigingen hebben uitgestrekt tot Macao, waaruit men zou opmaken dat de leden dier kwalijk gestemde vereeniging besloten hebben eenen verdelgings oorlog te voeren tegen alle vreemdelingen zonder uitzondering.

De Gouverneur Guimaraes, voorzigtiger dan de Gouverneur van Hongkong, heeft dadelijk eene houding aangenomen die den aanvaller eenen warmen ontvangst belooft. Hij heeft verscheidene lorchas gewapend, de wachten en patrouilles verdubbeld, en de schutterij onder de wapenen gebragt. — Naar het schijnt was het geenszins overbodig noch overijld dat deze maatregelen werden genomen, want volgens de laatste berigten hebben reeds verscheidene moorden plaats gehad, en zijn reeds verscheidene verdachte personen in hechtenis genomen. — Eene poging om de stad in brand te steken, was gelukkig nog tijdig ontdekt, en in het huis van eenen bakker werden drie vaten gevonden die met buskruid waren gevuld in stede van met meel. — Dat er onraad broeide, is ontwijfelbaar, doch wij hopen dat het moge worden tegengehouden door de tegenwoordigheid van het Engelsch oorlogschip *Acton* en van twee Engelsche kannonneerbooten, die waren uitgezonden tegen eene vloot van zeventig oorlogsjonken, die de stad had bedreigd en de marktbooten met levensmiddelen voor Macao en Hongkong allen had onderschept. — De *Acton* zal gedurende eenigen tijd te Macao blijven.

De *Shamrock* bragt de tijding dat in den avond van den 28sten Julij zeven dapperen te Macao zijn gevangen genomen, die daar gekomen waren, om eenige daar wonende Chinesche kooplieden van het bed te ligten.

Van Amoij vernemen wij dat de Cholera daar eene vreesselijke slagting onder de Chinezen aanrigt. Gedurende eenen geruimen tijd heeft men daar geen regen gehad, en de afschuwelijke uitwasemingen die men daardoor overal in de straten ontmoet, maken de plaats bijna onbewoonbaar voor elke beschaafde neus. — De Chineesche overheden hebben gepoogd de hoegrootheid der sterfte te bepalen, en het eenigste middel dat zij vonden om daartoe te geraken was het opnemen van het aantal kisten, die door de doodkistenmakers worden verkocht. — Dit was op een dag meer dan zes honderd, hetgeen omstreeks de helft zal zijn van de werkelijke sterfte. — De bekrompenste gedeelten der stad hebben natuurlijk het meest geleden, in de wijk Chinchotow, waar tusschen 500 en 600 menschen wonen, stierven in drie dagen tijds 60 personen. — De ziekte beslist zich zeer spoedig en dikwijls zijn de slagtoffers binnen een uur na de eerste aanval een lijk. — Oude Chinezen zeggen dat de sterfte nog niet zoo erg is als in 1822, hetgeen vreemd klinkt, dewijl verscheidene zendelingen hebben beweerd dat deze wreede ziekte in dit land geheel onbekend is. — Onder de Europeanen aan boord der schepen zijn een tiental slagtoffers der Cholera gevallen.

De Macao *Boletim* meldt de uitslag van het regtsgeding tegen kapitein de Wilde van de Hollandsche bark *Generaal Michiels*, ter zake van manslag door geesseling gepleegd in April jongstleden op eenen man van zijne equipage. Hij is schuldig bevonden en veroordeeld tot eene geldboete van 198 dollars en de kosten van het geding.

AUSTRALIE.

De gouddorstige bezoekers van Australië vinden niet slechts goud maar ook nieuwe haarlooze menschenrassen.

— Voor eenige dagen kwam er een artikel voor in de *Empire*, betrekkelijk de ontdekking van een nieuw ras van zwarten, ver in de binnenlanden, „die geen haar „hadden op het hoofd, ter plaatse waar gewoonlijk het haar „groeit" — Het bestaan van die wonderwezens werd bevestigd door eenen ooggetuige, de heer Thompson, die thans bij den Heer Whittacker in East Maitland woont, en juist is teruggekomen van de streken waar die grappige inboorlingen tieren. — Zij zijn koperkleurig, groot en welgespierd, en overtreffen in alle opzigten hunne zwartere landgenooten. De vrouwen, hoewel even kaalhoofdig als de mannen, worden gezegd veel schooner te zijn dan hunne zusters van donkerder tint.

Naar luid van het verhaal had de heer Thompson met nog eenige anderen hun kamp opgeslagen aan de Boven Balonne, op eenen grond waar nog geen Europeaan den voet had gezet, toen hij tot zijne groote verwondering een bezoek kreeg van deze brons-huidige onharige wezens. — Zij schenen zeer vriendschappelijk gezind te zijn, en daar ons gezelschap geene de minste teekenen van kwaadwilligheid bij hen bespeurde, knoopten zij een gesprek met hen aan dat, natuurlijk, door gebaren en knikken werd gevoerd. — In den loop van het gesprek werd hun een souverein getoond, waarop een hunner een steen opnam en naar het westen wees, waaruit men opmaakte dat steenen als de souverein in menigte op den grond verspreid lagen, en zoo groot als de steen die hij in de hand hield. De plaats waar het goud zoo overvloedig was, lag eenige honderde mijlen dieper in het binnenland, doch de kalen gaven te kennen dat zij bij hun volgend bezoek eenige van die steenen zouden medebrengen, en de heer Thompsen heeft het voornemen, om zich weder naar de Balonne te begeven ten einde hunne komst aftewachten.

Als dit verhaal waar is, dan mag men verwachten dat deze eeuw nog meer wonderen zal vertoonen. — Zij, die het wat moeijelijk vinden om te slikken, kunnen een bezoek gaan brengen bij den heer Whittacker, waar zij al de bijzonderheden, en misschien nog veel meer, kunnen hooren, dan wij hier hebben medegedeeld tot narigt van het gewone menschdom.

NEDERLAND.

De *Leydsche Courant* bevat het volgende:

Bij den prachtigen gecostumeerden optogt, door de studenten der Leydsche hoogeschool in Junij 1850 binnen Leyden gehouden, heeft men onder het gevolg van Frederik Hendrik eenen Moorschen Prins kunnen ontdekken, die den naam droeg van Henri Cherif, en over wien eenig berigt wordt gegeven in de belangrijke *geschiedkundige aanteekeningen omtrent Frederik Hendrik, zijnen tijd en de voornaamste krijgsbevelhebbers, staatsmannen enz. in betrekking tot het beleg van 's Hertogenbosch, gedurende het jaar* 1639. Leyden bij Hazenberg en Gebhard Ao. 1850.

Omtrent dien Prins bevatten de MMS, *resolutien* der Staten-Generaal, op 's rijks archief te 's Hage aanwezig, eenige bijzonderheden, die voor de geschiedenis van Leyden niet onbelangrijk zijn; zij luiden met eene verbeterde spelling aldus:

Is gelezen zekere attestatie van de ministers en ouderlingen tot Leyden gedaan den 6den dezes, inhoudende dat Henry Cheriff, Prins van Marocce, oud omtrent 39 jaren, hier voor tijden gedaan hebbende professie van de Mahomedaansche wet, hem had laten doopen, en aangenomen de Gereformeerde Christelijke religie, daarvan dat hij openbare bekentenis hadde gedaan, en daarna gelet wezende op de requeste van den voornoemden Henry Cheriff, die hem presenteert te begeven in dienst van het land te paard, verzoekende daartoe eenige assistentie, is geresolveert en geconsenteert, aangezien de kwaliteit des suppliants en dat hetgeen voorzeid is, *zelden* geschiedt, dat men denzelven in de beurs zal geven *f* 50, en voorts zenden aan den Heer Grave Henri van Nassau, met brieven van recommandatien, dat bij hem onder zijn comp ruiteren wil ontvangen en tracteeren tot last van het land met *f* 50 ter maand, doen wapenen en monteren met 2 paarden, een voor hem en een voor bidet, ter somme van 100 daalders. Dato 20 Oct. 1603.

Het register A. bevattende de besluiten van den Leydschen kerkeraad, is niet meer aanwezig, anders zouden daarin wel eenige berigten vermeld staan over dien prins. Het register B begint omstreeks 1620.

Intusschen is die Prins op eene Leydsche jufvrouw verliefd geworden en daarmede ook getrouwd, volgens deze huwelijks-aanteekeningen ten raadhuize van Leyden.

30 April 1604: Henricus Chrif, Prince des Marocques, jong-gesel, vergezelschapt met Henric Cornelis van der Bouchorst, zijn bekende met Trijntgen Bartelmees (dochter) j. d. van Sluys in Vlaenderen vergezelschapt met Grietje Claes en Sara Passchiers, beyde haer bekende.

In de stads-rekeningen van Utrecht Ao. 1602, komt een zonderlinge post voor, luidende aldus:

Mulle Bamet, zone van Mulei Mahomet Coninck van Marocques, tot *reÿsgelt f* 3.

Het zou kunnen zijn, dat deze Mulle Bamet, te Leyden gedoopt zijnde, den naam heeft gekregen van Henri Cherif.

TURKYE.

Aan een schrijven uit Alexandrie van den 6den Julij ontleenen wij, omtrent het voorgevallene te Dschidda, de volgende bijzonderheden, medegedeeld door eenige personen, die het moordtooneel ontvlugt en te Alexandrie aangekomen zijn: Den 15den Junij, tegen het vallen van den avond, werd het huis van den Engelschen vice consul te Dschidda plotseling aangevallen en overweldigd door eenige honderden Hadramiten (bewoners van Zuid Arabie), die zich terstond van zijn persoon meester maakten, en nadat zij hem zware wonden hadden toegebragt, hem levend uit het raam op de straat wierpen, waar hij door een aantal dweepzieke Muzelmannen letterlijk in stukken werd gehouwen. Het huis werd vervolgens uitgeplunderd; de bedienden met twee drogmans werden vermoord en de archieven van het consulaat aan de vlammen prijs gegeven. Te gelijk was een woedende volkshoop naar het Fransche consulaat gesneld, door de ramen in huis gedrongen en op den consul aangevallen, die weldra door een aantal sabelhouwen doodelijk getroffen nederviel, waarna zijne echgenoote, die zich zoo moedig verweerde, dat zij een der aanvallers doodde en verscheidene hunner eenige wonden toebragt, aan een dolkstoot in de borst bezweek. De dochter, een meisje van 18 jaren, had het geluk door eene geheime deur naar een ander vertrek te ontsnappen, waar zich de kanselier van het consulaat met zijn bediende bevond, welke laatste, vroeger soldaat bij een Algerijnsch bataljon, tot het Mohammedaansche geloof behoort. Deze beide mannen met de dochter van den consul verdedigden zich zoo heldhaftig, dat de aanvallers in het eerst afdeinsden en niet zoo spoedig hun moorddadig doel zouden bereikt hebben, indien een hunner, die met den kanselier bekend was, niet eene list had te baat genomen, met dezen toe te roepen: „kom maar buiten! volg mij, ik zal u van een zekeren dood redden." De kanselier, hierop vertrouwend, verliet het vertrek, doch ontving daarbij een dolkstoot, waardoor hij wel slechts eene ligte wond aan den arm kreeg, maar toch te gelijk onder den voet geraakte, waarop een der woestelingen hem bij de keel greep en hem ook zeker zou geworgd hebben, zonder de tusschenkomst van de dochter des consuls, die zich op den moordenaar wierp en deze zulk een gevoeligen beet in de hand toebragt, dat hij wel verpligt was zijn slagtoffer los te laten. Een zijner makkers vloog bij dat gezigt op het meisje aan en gaf haar een sabelhouw in het gelaat, ten gevolge waarvan zij in zwijm viel, terwijl het den kanselier, die inmiddels was opgestaan, mogt gelukken haren aanrander neder te vellen. In dien tusschentijd had de genoemde Muzelmansche bediende insgelijks een zwaren strijd te doorstaan doch hij wist zich zoo moedig te verdedigen, dat hij niet alleen drie hunner doodde en een aantal anderen wondde, maar het zelfs zoo ver bragt, dat de kanselier en de jonge dame met een der bedienden het huis konden ontvlugten, waarna hij in hun gezelschap verder ontsnapt en heden avond aan het Fransche consulaat te Alexandrie aangekomen is. Terwijl dit alles voorviel, werden de in de stad aanwezige Christenen uit hune huizen gesleept en vermoord. Aan 23 hunner gelukte het, onder begunstiging der duisternis, te ontkomen en ongemerkt in het water te springen, ten einde naar het Engelsche stoomjagt te zwemmen, dat in de haven voor anker lag. Alle overige Christenen, ten getale van 45, werden vermoord en in stukken gehouwen. In het huis der gebroeders Sava lagen de verminkte lijken van 12 personen, waaronder ook die der drie gebroeders. Men schat het aantal Muzelmannen, die aan het bloedige drama hebben deelgenomen, op 5000. Wat de aanleiding tot dit gruwelijk feit betreft, hiertoe hebben wel verschillende omstandigheden medegewerkt, doch in de eerste plaats is alles een uitvloeisel van den algemeenen en steeds toenemenden haat jegens de Christenen, die in de laatste dagen door enkele minder belangrijke gevallen maar al te zeer is aangewakkerd. Zoo kreeg bijv. de kaïd van Blidah (Algerie), die zeer veel sympathie voor Frankrijk aan den dag legt en ook de insignia van het Legioen van Eer draagt, onlangs geschil met de stedelijke overheden te Dschidda, bij gelegenheid dat hij zich met 500 Algerijnen op reis naar Mekka in die stad bevond. Hij verzette zich namelijk met alle kracht tegen de bastonnade, die men een der bedevaartgangers wilde doen ondergaan en verklaarde, dat de Muzelmannen in Algerie Fransche onderdanen waren, endat hij nooit zou dulden, dat eene wet, die alleen voor slaven en niet voor vrije menschen gemaakt was, op een Fransch burger zou worden toegepast. Drie dagen na zijn vertrek had de genoemde moordaanslag op de Christenen plaats. Nog eene andere omstandigheid heeft ook iets daaraan toegebragt. Er is in de Roode Zee geene haven, die zoo druk bezocht wordt als die van Dschidda, doordien alle Mohammedaansche bedevaartgangers uit Abyssinie en die over Suez komen, de reis over die plaats nemen. De meeste ingezetenen aldaar houden er kleine vaartuigen op na, waarmede zij een monopolie uitoefenen in het overbrengen der transporten, maar nu de nieuw opgerigte scheepvaartmaatschappij Medjidie daartoe zelve eene geregelde dienst op de Roode Zee geopend heeft, is het vrij natuurlijk, dat die concurrentie geene geringe verbittering heeft te weeg gebragt. Hierbij komt nog, dat het berigt van den hernieuwden opstand der Hindus tegen de Engelschen de opgewondene gemoederen nog meer gaande maakt, en waarschijnlijk hebben de geheime Indische agenten, die tot in Caïro de uitroeijing der Christenen prediken, er het hunne rijkelijk aan toegebragt. Men verzekert bovendien, dat de uitbarsting door twee incidenten verhaast is. Het eerste geval was, dat de Engelsche consul een onlangs ontvlugten slaaf tegen de vervolgers beschermd en in zijn huis opgenomen had. Het andere geval had zich aldus toegedragen: twee broeders bezaten een vaartuig, hetwelk de Engelsche vlag voerde, die een hunner door de Ottomanische kleuren wilde vervangen. De andere protesteerde daartegen en beriep zich op den Engelschen consul, die zich, verzeld van 15 man van de ekwipaadje der *Cyclops*, aan boord van het vaartuig begaf, alwaar hij de Britsche vlag deed hijschen. Tijdens den moordaanslag bevond zich de gouverneur van Dschidda met zijne onderhoorige troepen te Mekka, en had slechts 100 man in de stad achtergelaten. Bij zijne terugkomst heeft hij 300 der oproermakers doen gevangen zetten en eene som van 6000 francs uitbetaald aan de Christenen, die aan boord van den *Cyclops* gevlugt waren. De kommandant van dit schip heeft provisionele consuls benoemd en hunne installatie met eenige kanonschoten aangekondigd. De Britsche vlag is weder geheschen en door de Turksche autoriteiten gesalueerd Naar het algemeen gevoelen, is de gebeurtenis uit de verte voorbereid, waartoe veel bijbrengt, dat de Arabieren in het denkbeeld verkeeren, dat de Sultan sedert den oorlog met Rusland een veel uitgebreider invloed heeft verkregen en dat zijn magtwoord op de Parijsche conferentie voldoende zal zijn, om den triumf der geloovigen op Frankrijk en Engeland te verzekeren. De volksgeest openbaart zich in dat opzigt duidelijk genoeg in de Arabiesche en Turksche liedjes, welke den hevigsten haat tegen de Christenen uitdrukken.

GELDCIRCULATIE.

Het paard hetwelk dit jaar op de wedrennen te Epsom den Derby-prijs gewonnen heeft, genoot de eer een bedrag van 480.000 pond sterling of c^a 5.760.000 guldens aan pari's op zich vereenigd te hebben. Het heeft dit vertrouwen dan ook niet beschaamd, en bragt zijnen eigenaar c^a 80.000 pd. sterl. op, ruim drie en halve ton gouds.

De kansen der wedloopen schijnen voor de Engelschen steeds iets aantrekkelijks te hebben. Er zijn somtijds dertig à vijftig paarden te gelijk aan 't loopen, alle naauwkeurig in de opinie gewaardeerd, en op elk dezer wagen de *gentlemen riders* aanzienlijke sommen, soms het grootste gedeelte van hun vermogen.

De ingewijden in de geheimen van deze wedloopen, schatten op c^a 250 mill. guldens (of drie à viermaal het budget van Nederland) het montant der geldsommen, welke op den dag der weddingschappen worden omgezet.

Zij die geld*circulatie* op zich zelf reeds als voordeelig rekenen, moeten die Derby en andere wedloopen wel bijzonder weldadige instellingen vinden. Immers, er komt zoo ontzettend veel geld *en roulance!*

HET HANDELSBELANG VAN CHINA VOOR GROOT-BRITTANNIE.

De loop der zaken in het verre Oosten heeft sedert eenigen tijd weder meer dan vroeger de algemeene aandacht, vooral in handeldrijvende staten, getrokken. De gebeurtenissen in Britsch-Indie en die in China, hebben uitgestrekte gewesten als het ware doen rijpen tot groote veranderingen in bestuur, tot eene omwenteling in den handel, waarvan men nog bezwaarlijk de gevolgen kan berekenen, doch om welke te gissen het zaak is, de aandacht op die gewesten te blijven houden. Men is welligt nog niet algemeen doordrongen van het groot gewigt, dat China voor den handel, de nijverheid en de inkomsten van het magtige Brittannie heeft, en elke degelijke toelichting van zaken kan daarom niet dan welkom zijn. Zoo is onlangs te Londen een zeer belangrijk geschrift uitgekomen, getiteld: „Onze staatkunde in China," dat op bondige wijze met feiten de toedragt van zaken in het licht stelt.

Het eerste hoofdstuk van dit geschrift voert ten titel. „Wat zijn onze belangen in China?" Wij zullen dit in zijn geheel mededeelen.

„Alles, zegt de schrijver, kondigt in de ingewikkelde zaken van China eene crisis aan, en stappen, die voor langen tijd over de betrekkingen van het Westen met het uitgestrekte keizerrijk zullen beslissen. Canton is in handen der bondgenooten, en vier natien zijn als het ware gegroepeerd om de oorlogvoerende mogendheden, die eene magt te water ten toon spreiden, zoo als China er nog geene aanschouwd heeft; die natien zullen deel nemen aan de onderhandelingen, die op het punt staan geopend te worden of volgen althans aandachtig den loop der gebeurtenissen. Dit bewijst reeds, dat de belangen, welke het hier geldt, van meer dan gewoon gewigt zijn. Wat Engeland betreft, van den uitslag dier onderhandelingen hangt vooral de bloei af van een handel, die telken jare een kapitaal van twintig millioen ponden sterling omzet, en die aan de Britsche en Indische inkomsten negen millioen p. sterling verstrekt; te weten: 5,500,000 p. sterl. aan de Britsche schatkist betaald wordende voor de thee, en eene zuivere bate van 3,500,000 p. sterl. aan de Indische kas, op den opiumhandel.

Het is er echter verre af, dat deze sommen het geheel van de in China betrokkene belangen zouden vertegenwoordigen. Er bestaat aldaar eene vereeniging van Engelsche, Indische en Chinesche belangen, die krachtig verbonden zijn, zoowel onderling, als met den handel in het algemeen. Groot-Brittannie, dat slechts voor 2 millioen p. sterl. aan Britsche voortbrengselen naar China vervoert, scheept er voor 13 millioen ponden sterling naar Indie, dat zijnerzijds geene genoegzame waarde ter vereffening zijner zaken met Engeland vindende, opium en katoen naar China zendt, ter waarde van 8 à 9 millioen pond sterling; en zoo doende betaalt het niet alleen aan Engeland den balans van den handel, maar kan ook nog ruim 8¼ millioen ponden aan Groot-Brittannie overmaken, als bedrag der Indische lasten, in Engeland betaald wordende. Zonder de hulp van die hoeveelheid Indischen opium, ter waarde van 7 millioen p. sterl., zou Engeland zich buiten magte bevinden, die ontzettende hoeveelheid thee en zijde te koopen, welke het jaarlijks uit China trekt. In 1856 zijn er in de Britsche havens 86 millioen ponden thee, 9,898,911 ponden ruwe zijde uit China aangebragt, geldende gezamenlijk omstreeks 15 millioen p. st., waartegen China slechts voor 2 millioen p. st., aan Engelsche voortbrengselen heeft genomen.

Indien nu de geheele balans van 13 mill. p. st. in klinkende munt moest worden betaald, dan is het blijkbaar, dat men geen zoo uitgestrekten handel zou kunnen onderhouden, noch dezelfde baten erlangen. Ter andere zijde, indien Indie genoodzaakt ware de handels-balans in zijn nadeel in gereed geld te vereffenen, en voorts 3½ millioen als lasten zijner regering in Engeland op te brengen, dan zou onze handel met dat land aanzienlijk verminderen. Diensvolgens is hier, wat den Engelschen handel aanbelangt, sprake van een handel van 15 millioen p. st.; en wat de Indische voortbrengselen aangaat, van eene markt van meer dan 8 millioen p. st. Daarenboven nemen de Engelsche fabriekanten aan dien handel deel tot voor meer dan 9⅕ mill. p. st. aan ruwe zijde, terwijl de geheele natie van Engeland afhankelijk is van China, voor de thee, een weelde-artikel, dat eene onmisbare behoefte is geworden. En zeker zal de kanselier der schatkamer het niet gemakkelijk vinden eene inkomst van 5,500,000 £ van eenig ander vreemd voortbrengsel te heffen, of spoedig eene belasting uit te denken, die zoo gereedelijk kan geïnd worden; de Indische schatkist zou ook niet ligt de 3,500,000 p. sterl. kunnen missen, die zij als inkomst van den opium trekt.

Na deze blootlegging van den stand van zaken, is de handel van China slechts een schakel van de keten, die de drie landen verbindt, maar een schakel, die van zoo wezenlijk belang is tot voltooijing van den kring, dat men zonder dien, nooit zulke reusachtige handels- en geldelijke ondernemingen zou kunnen leiden. China ter zijde te laten, of de belangen van Engeland met dat rijk op eene bedenkelijke wijze te laten vervallen, zou daarmede gelijk staan, alsof men uit den electrischen kabel het voornaamste gedeelte zou los rukken en het zou noodwendig ten gevolge hebben, dat de overgeblevene stukken zonder verband zouden nederhangen.

Dit zijn de voornaamste punten ter beoordeeling van den stand van zaken ten deze. Van den uitslag der aangevangene krijgsverrigtingen hangt in groote mate en voor langen tijd de bloei of de krenking der staats- en handels-ondernemingen van de drie rijken af. En hoe die uitslag ook zijn moge, zal die op alle Westersche mogendheden terugwerken, hetzij die al of niet in de worsteling betrokken zijn. Er is bij alle Westersche Staten, die met China handel drijven, eene solidariteit, welke geen lid van dat gezin kan miskennen, noch waaraan hij ook ontsnappen kan. Wat de mate der voordeelen aangaat, die voor allen uit de aanneming van eene vaste en welberaamde staatkunde kunnen voortvloeijen, men kan er bezwaarlijk de grens van bepalen. Het zijn bovendien voordeelen, waarvan men onmiddellijk genot kan trekken en die, uit den aard der zaak, voor aanhoudende vermeerdering vatbaar zijn. Doch even zeker is het, dat één misslag in de krijgsondernemingen noodlottige gevolgen zoude na zich slepen.

In al de betrekkingen met China moeten de Westersche mogendheden nooit uit het oog verliezen, dat er zekere feil harerzijds bestaat, welke eene, als men die uitdrukking mag bezigen, „organische strekking" heeft, om zich onbepaald, jaren, ja eeuwen te bestendigen zonder dat zich de gelegenheid opdoet, om het kwaad te herstellen of de nadeelige uitwerkselen er van te voorkomen. Men behoeft, om zich van de waarheid van het hier door ons gezegde te overtuigen slechts een blik te slaan op den loop der betrekkingen tusschen Europa en China.

Ontegenzeggelijk zijn de belangen, welke het hier geldt, te gewigtig, dan dat men die met koelheid of onverschilligheid zou kunnen gadeslaan; maar er valt nog te bewijzen dat de gebeurtenissen van China in veel ernstigere mate de aandacht verdienen, dan zij tot dusverre, over het algemeen, van koop- en staatslieden hebben opgewekt.

	Invoer van vreemde Landen.	Uitvoer van het Ver. Koningr.	Totaal.
De Ver. St. (met Californie)	£ 36.047,773	£ 21,307,995	£ 57,355,768
Frank. (Algiera en kolonien)	„ 10.386,522	„ 6,462,083	„ 16,848,695
Hanzesteden	„ 5,302.739	„ 10.134,813	„ 15,437,552
Nederland (en kolonien) . .	„ 7 433,442	„ 5.728,253	„ 13.161,695
China (met Hongkong) . .	„ 9.421.648	„ 2.226.123	„ 11,647,771
Rusland	„ 9.999 579	„ 1,562,345	„ 11,561,924
Spanje (en kolonien)	„ 7,340,091	„ 3.887,003	„ 11,227,096
Pruissen.	„ 4,534,815	„ 933,715	„ 5,468,530

Vaak heeft men ons afgeschilderd als een volk, dat, door liefde voor het eigen land gedreven, op de vreemdelingen laag nederziet; ofschoon dat beeld door onze vijanden overdreven zij, zoo mogen wij toch niet ontveinzen, dat er veel waars in gelegen is. Maar die belangen en die staatkundige zaken, die ons in onzen onmiddellijken kring dikwerf zoo bij uitsluiting bezig houden, zullen ten slotte zeer worden in de waagschaal gesteld, indien wij onze onverschilligheid voor onze betrekkingen met het overige van het menschdom te ver drijven. Van tijd tot tijd dringt zich die waarheid voor ons op, en wij werden er dan streng voor gestraft, dat wij de les der ondervinding hebben miskend.

Een oorlog met Rusland, een opstand in Indie, of een geschil met China wekt ons plotseling uit den sluimer en doet ons beseffen, dat de zaken, die op den versten afstand voorvallen, dikwerf van het naaste belang zijn en dat wij onzen innerlijken bloei niet kunnen verzekeren, indien wij niet zorgen voor hetgeen ons buiten af raakt.

Te regt heeft een staatsman van veel ondervinding gezegd, dat wij, meer dan eenige andere groote natie, van den handel afhangen, voor den arbeid onzer bevolking, den bloei en de stoffelijke kracht welke wij als natie bezitten. Indien dus bewezen kan worden, dat China zich,

wat het handelsbelang betreft, voor ons op den eersten rang der volken bevindt, dan zal het ook wel uitgemaakt zijn, dat wij niet genoeg de aandacht aan de verbetering onzer betrekkingen met dat land kunnen wijden en dat die verbetering grootendeels afhangt van den loop, dien de tegenwoordige gebeurtenissen zullen nemen. Dat de feiten spreken.

In 1856 heeft de gezamenlijke waarde der Engelsche invoeren bedragen 129,517,568 p. st. aldus over de voornaamste landen verdeeld;

China bekleedt hier de vijfde plaats; maar de invoerhandel van dat land is snel toenemende, en indien men de cijfers van 1857 tot grondslag had gekozen, dan zou China reeds den tweeden rang hebben ingenomen, wat het handelsbelang aanbelangt. In 1857 waren er uit China aangevoerd 9,898,911 ponden zijde, ter waarde van 9,203,517 p. sterl. en 86,200,414 ponden thee, geldende 5,123,080 p. sterl., hetgeen eene gezamenlijke waarde uitmaakt van 14,326,597 p. sterl. bij den invoer tegen 2 millioen p. sterl. bij den uitvoer.

Laat ons thans de landen nagaan uit het oogpunt van het gewigt der grondstoffen voor de nijverheid en weelde-artikelen, die artikelen van eerste behoefte zijn geworden. Voorzeker komt hier de eerste plaats aan de Vereen. Staten toe, ter zake van de 780 millioen p. katoen, die zij op een totaal van bij de 1024 millioen ponden, in de Engelsche fabrieken verbruikt wordende, geleverd hebben. Van die nijverheid hangt het bestaan van het grootste getal personen af, en tevens het belangrijkste onzer handelsartikelen.

Zonder aan China een gelijk gewigt toe te kennen, behoort men toch te herinneren, dat het alle jaren 8 à 10 millioen ponden zijde afzendt, die twintig malen meer waard zijn dan eene gelijke hoeveelheid katoen en die eenen ongemeen grooten voorraad voor eene andere industrie opleveren, die, uit het nationaal oogpunt beschouwd, alleen voor de katoen- en de metaalnijverheid behoeft onder te doen.

Wij hebben nog een woord te zeggen over de thee en over de Fransche wijnen en den tabak uit Amerika of de Spaansche volkplantingen, die onder dezelfde cathegorie vallen van weelde-artikelen, die van een zeer algemeen gebruik zijn geworden. Van die drie voortbrengselen wordt de thee (in Groot-Brittannie) het meest algemeen verbruikt; ja, in Engeland zou het staken van den invoer van het kostbaar blad een ware ramp voor alle huisgezinnen zijn. Maar indien wij hierbij nu in rekening nemen de 8 millioen ponden sterling aan Britsch-Indische producten, die naar China worden gezonden, en de 13 millioen ponden sterling aan Britsche en Iersche voortbrengselen, uit het Vereenigd Koningrijk naar onze Indische bezittingen vervoerd wordende, uitvoeren die met der daad door den Chineschen handel zijn gevraagd en worden betaald, dan wordt de afstand, die China van zijne mededingers, de Ver. Staten, afscheidt, merkelijk minder.

Laat ons nu tot het vraagstuk der inkomsten overgaan. Hier streeft China de Ver. Staten voorbij, in gelijke mate als het door deze, in een handels-oogpunt, wordt te boven gegaan. De hoeveelheid thee, voor het inlandsch verbruik in 1857 ingevoerd, heeft 67 millioen ponden bedragen, die aan invoerregten hebben beloopen eene som van 5,868,728 p. sterl., waarbij men nog eene zuivere opbrengst moet voegen van 3,030,513 p. sterl. van den opium, door de Indische regering geheven. Als men nu in aanmerking neemt de zijde, de droogerijen, enz., dan beloopt het gezamenlijk bedrag der inkomsten, van de China-artikelen geheven, wel bijkans 9 millioen p. sterl.

Na China komen de Ver. Staten met 3,774,579 p. st. voor de regten op den tabak, waarvan de gezamenlijke regten op tabak van alle herkomst geheven 5,210,106 p. st. bedraagt, en vervolgens Frankrijk met omstreeks 2 millioen p. st. voor de wijnen, brandewijn, mode-artikelen en andere waren.

Eindelijk heeft de China-handel dat geheel eigenaardige, dat men het voornaamste artikel van invoer, de thee, nergens elders dan daar kan bekomen, terwijl er vele landen zijn die wijn en tabak voortbrengen.

De uitkomsten van dit overzigt kunnen in weinige woorden worden zamengetrokken. Als men den handel van Britsch Indie met China en Groot-Brittannie, en den regtstreekschen handel tusschen China en Engeland te zamen vat, dan komt China onmiddelijk na de Vereenigde Staten, wat betreft de waarde en het gewigt van zijnen handel. China, afgescheiden van Indie beschouwd, verbruikt wel is waar slechts eene geringe hoeveelheid Britsche producten, terwijl de Vereenigde Staten de sterkste verbruikers van Groot-Brittannies voortbrengselen zijn. Maar met elk ander vreemd land vergeleken, heeft China den grootsten handel; twee of drie andere landen komen die som nabij. De Britsche handel is welligt de gewigtigste na dien van China; Rusland voorziet ons van ruime hoeveelheden grondstoffen; doch, gelijk China, plaatst het betrekkelijk weinig van onze producten en draagt ook niet in groote mate tot de opbrengst der tolregten bij. Wat deze laatste betreft, streeft China zeker de andere landen te boven, daar het onbetwistbaar de eenige bron is van een der belangrijkste artikelen van algemeen verbruik."

A. H. B.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

A. C. Kuhr geb. Hillebrandt, Z. Padang 9 Augustus.— J. J. van Dijk geb. van Haaften Cluwen, Z. Benkoelen 25 Augustus.— C. H. van Palenstein Helderman geb. Ovink, D. Padang 16 Augustus.— P. C. Schiff geb. Steinmets, D. Pasoeroean 29 Augustus. L. C. Musch geb. Weber, D. Meester Cornelis 3 Sept.— J. P. Smets geb. van de Putte, Z. Batavia 6 Sept.— J. D, C. de Chauvignij de Blot geb. White, Z. Oenarang 7 Sept.— E. E. Bear geb. de Liser de Morsain, D. Sourabaya 7 Sept.— W. C. Schaegen geb. de Koste, D. Sourabaya 13 Sept.— M. E. von Oven geb. van Teijlingen, Z. Pasoeroean 8 Sept.— C. E. Kuijpers geb. Schultz, doode Z. Sourabaya 7 Sept.

Getrouwd:

N. P. L. Beijer met C. Horrocks, Samarang 2 Sept.— H. H. Lieftink met P. H. J. P. Haack van der Goes, Samarang 30 Augustus.

Overleden:

Het jongste kind van P. Peereboom, Banjoe-Biroe 1 Sept.— C. Finschi, Bataviasche Ommelanden 29 Augustus.— Mr. H. A. toe Water, Aruhem 19 Julij.— J. C. Groenenberg, 15 m. Samarang 4 Sept.— C. J. Baron van Utenhove 2 luit. inf. Willem I, 2 Aug.— A. J. Blockland gep. zee offic. Sourabaya 7 September.

VERTREKKENDE PERSONEN.

M. S. van Bulderen.— H. L. van Bloemen Waanders.— P. C. van der Willigen en familie.— Mevrouw de weduwe Klatt.— kapt. der infanterie, Staverman.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
September	11	Engelshe	Anna Forster.	A. W. Clark.	Batavia.
"	—	Nederl. Ind.	Snuffelaar.	Oewa Raga.	Grissee.
"	12	" "	Zein.	Sech Moht. Balachbal.	Banjermassing.
"	—	Nederlandsche	Jacoba Christina.	J. C. Berk.	Samarang.
"	13	"	Peking.	H. Croese.	Sydney.
"	—	Bremer	Creole.	E. K. Krabb.	Port Adelaide.
"	14	Deensche	Helvetia.	H. Bruhn.	Batavia.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar*
September	12	Nederl. Ind.	Stoomschip Ambon.	F. A. B. Hugenholtz.	Mol. v. Mak. en Timor.
"	—	" "	Oosterling.	J. H. Walter.	Singapore via Batavia.
"	13	Nederlandsche	Kortenaar.	A. Glazener.	Nederl. via Panaroekan.
"	—	Nederl. Ind.	Berkatool Adjelan.	Moht. Said bin Aboe Naim.	Koetei.
"	14	Nederlansdche	Johannes Hendrikus Ferdinand.	G. H. Ledewijks.	Golf van Persie.
"	—	Nederl. Ind.	Ernst Willem.	M. Paulino.	Tjilatjap via Sumanap.
"	—	" "	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.
"	—	" "	Banka.	Said Abd. Gad. b. Aloew. Assegaf.	Banda.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Alcor.	F. J. van Oppen.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
"	Libra.	J. van Os.	Golf van Persi.	" " " "
"	Beatrix.	Van des Wijck.	Onbepaald.	" " " "
Fransche	Jules Cezard.	Lesergeant.	Frankrijk.	" " " "
Amerikaansche	Thatched Magauld.	Baxter.	Nederland.	" " " "
"	Izaak Walter.	Wardle.	New-York.	" " " "
"	Escort.	Pepper.	Onbepaald.	" " " "
Bremer	Creole.	Krabb.	"	" " " "
Zweedsche	Ellida.	Gooberson.	"	" " " "
Nederl. Ind.	Venus.	Kerto.	Balie Badong.	" " " "
Nederlandsche	Gebroeders.	G. de Groot.	Nederland.	" " " "
"	Antonia Geertruida.	D. Forbes Brooning.	"	" " " "
"	Catharina Wilhelmina.	T. H. Popken.	Onbepaald.	B. J. van Eck & Co.
Bremer	Post.	Wiegand.	"	" " " "
Zweedsche	Australia.	Stromberg.	Falmouth.	Wm. Mathieu & Co.
Bremer	Emigrant.	Andresson.	Onbepaald.	" " " "
Deensche	Helvetia.	Bruhn.	Nederland.	" " " "
Nederlandsche	Schoon Verbond.	Borcherts.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
"	Jan Schouten.	Coening Meijer.	"	" " "
"	Zaanstroom.	Schaap.	"	" " "
"	Jacoba Christina.	Berk.	Nederland.	" " "
Ned. Ind.	Lie Tjin Tik.	Tjia Oen Tap.	In reparatie.	McMillan Marten & Co.
Nederlandsche	Bantam.	B. G. van der Bolck.	Onbepaald.	Ruyl Cramer & Co.
"	Catharina Wilhelmina.	Popken.	"	" " " "
"	Laurens Koster.	Koenen.	"	" " " "
"	Luconia.	Hulshoff.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
"	Josepha Louisa.	Nap.	"	" " " " "
Nederlandsche	Anna Maria Wilhelmina.	Jansen.	Nederland.	B. Kopersmit & Co.
"	Resident van Son.	Kramers.	Onbepaald.	" " " "
"	Reijerwaard.	Bruigom.	"	" " " "
Ned. Ind.	Stoomschip Macassar.	Smith.	In reparatie.	" " " "
" "	" Banda.	. . .	—	" " " "
" "	" Batavia.	Bosch.	Batavia via Samarang.	" " " "
Nederlandsche	Economist.	J. C. S. Olivier.	Amsterdam.	W. W. Cook & Co.

Vertrokken Passagiers.

Met het stoomschip *Ambon*, de heer A. R. H. Tollius Bennet, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Gedeh en Ardjoeno; de schoenerbrik Banda; de schepen Schoon Verbond, Dominion, Agamemnon, Zaanstroom, Izaak Walton, Thatched Magaud, Jules Cezard, Australie, Catharina Wilhelmina, Faidul Moebarak, Strathfieldsaije en Emigrant; de stoomschepen Banda, Makasser en Batavia; de barken Fathal Ma-ān, Saijan Maskour, Goansien, Alcor, Bacht Mastora, Attiat Toolbarie, Economist, Fathool Madjiet, Abbool Hassim, Amboina, Banka, Dennok Bientang Toedjoe, Fathul Kariem, Henrij Winch, Resident van Son, Reijerwaard, Jan Schouten, Laurens Coster, Luconia, Antonia Geertruida, Josepha Louisa, Snuffelaar, Anne Forster, Zein, Jacoba Christina, Peking en Creole; de brikken Bantam, Libra en Gebroeders; de schoeners Bientang Timor, Sarie Tengaroong, Hiatlie, Anna Maria Wilhelmina, Lamoerie, Hing Thaij, Berkatool Adjelan, Venus, Machmoed en Attaief; de kotters Tedok en Klara.

Aan- en Uitvoer te Soerabaija van den 13den tot en met den 15den September 1858.

AANVOER.

Van Batavia per het Eng. schip *Anne Forster*, gezagv. H. N. Clarke, agenten McMillan Marten & Co.

200 picols sapanhout, 11 kisten specerij-olie, 34950 picols rotting stokken, Order.

Van Banjarmassing per de Ned. Ind. bark *Zein*, gezagv. Sech Mohamat, agent Gezagvoerder.

4800 staks maloekoe matten, 1680 staks planken en kleinigheden.

UITVOER.

Naar Macasser, Timor en de Moluccos, per de Ned. Ind. stoomboot *Ambon*, gezagv. F. A. B. Hugenholtz.

8 kisten ijzerwaren, 1 kist glazen knopen, 100 kelders genever, Gebr van Delden; 20 picols zwd. ijzer, Nash; 4 kisten en balen inhd. lijnwaden, Fraser Eaton & Co; 5 kisten inhd. lijnwaden, J. F. van Leeuwen & Co; 2 kisten man. sigaren, W. W. Cook & Co; 100 kistjes zeep, J. F. van Leeuwen & Co; 1 kist lijnwaden, W. W. Cook & Co; 7 kisten provisien, 2 ijzeren geld-kisten, 1 kist modewaren, 8 collis ijzerwerk, B. Kopersmit & Co; 2 kisten en pakk. bereid leder, Holger van den Dungen; 1 kist doeken, 1 potje arab. ghie, 200 kistjes zeep, Ruyl Cramer & Co; 1 kist boeken, Adam & Co; 1 kist geweren, Kruer von Oven & Co; 1 kist bat. sarongs. Ruyl Cramer & Co.

Naar Borneo per de Ned. Ind. bark *Berkatool Adjelan*, gezagv. Mohamat Said.

Ballast.

Naar Singapore via Batavia per de Ned. Ind. bark *Oosterling*, gezagv. J. H. Walter.

Ballast.

Naar Nederland via Panaroekan per het Nederl. schip *Kortenaar*, gezagv. A. Glazener.

1354 schuitjes tin, wd. 700 picols, $4002^{18}/_{100}$ picols suiker, $527^{992}/_{1000}$ picols noten muscaat, $219^{664}/_{1000}$ picols foelie, 200 picols rotting, N. H. M.

Naar de Golf van Perzie per het Nederl. schip *Johannes Hendrikus Ferdinand*, gezagv. Lodewijks.

$38^{24}/_{100}$ picols rotting, Fraser Eaton & Co; $7031^{91}/_{100}$ picols suiker, 20 picols kandij-suiker, 58 picols sapanhout, L. Johan; $^{1}/_{2}$ legger arak, Kuper.

Naar Banca per de Nederl. Ind. bark *Banca*, gezagv. Said Abdul Kadir bin Aloewie Assegaf.

7600 picols rijst, $52^{22}/_{100}$ picols klapper-olie, $251^{08}/_{100}$ picols katjang-olie, Schimmelpenninck & Co.

Marktprijzen.

Suiker N°. 16 per picol ƒ $16^{3}/_{8}$ à ƒ $16^{1}/_{2}$.—
Koffij per picol. Nominaal.
Rijst (carga) per kotjang ƒ 105 à ƒ 110.—
Id. (witte) " " ƒ 135 à ƒ 150.—
Koehuiden per 100 st. ƒ 200 à ƒ 250.—
Arak per legger. ƒ 50.—
Olie (Klapper) ƒ 17.—
Olie (Katjang).
Kadjang Matten.
Rotting. ƒ 7 à ƒ 8.—
Wisselkoers 98%.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag 19 September 1858, 's morgens ten half 9 ure.

Ds. MOUNIER.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. Wijt & Z. te *Rotterdam*, bij L. van Bakkenes & Co te *Amsterdam* en W. J. van Haren Noman te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.